Todays daf sponsored by Comp-U-Plus the lowest price for Linksys/Cisco and electronics - www.compuplus.com
Lilui Nismas R' Pinchas Ben Eliezer Yaakov Reich A"H

ויקרא כה תולדות לא אסר רחמנא דכתיב °ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שדך לא תזרע וגו׳ מכדי זמירה בכלל זריעה ובצירה בכלל קצירה למאי הלכתא כתבינהו רחמנא *למימרא דאהני תולדות מיחייב אאחרנייתא לא מיחייב ולא והתניא שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור אין לי אלא זירוע וזימור מנין לניכוש ולעידור ולכיסוח ת״ל שדך לא כרמך לא ׳לא כל מלאכה שבשדך ולא כל מלאכה שבכרמך מנין שאין מקרסמין ואין מזרדין ואין מפסגין באילן ת״ל שדך לא כרמך לא ׳לא כל מלאכה שבשדך ולא כל מלאכה שבכרמך מנין שאין מזבלין ואין מפרקין ואין *מאבקין ואין מעשנין באילן ת״ל שדך לא כרמך לא ׳כל מלאכה שבשדך לא וכל מלאכה שבכרמך לא יכול לא יקשקש תחת הזיתים ׳ולא יעדר תחת הגפנים ׳ולא ימלא נקעים מים ׳ולא יעשה עוגיות לגפנים ת״ל שדך לא תזרע זריעה בכלל היתה ולמה יצתה להקיש אליה לומר לך מה זריעה מיוחדת עבודה שבשדה ושבכרם אף כל שהיא עבודה שבשדה ושבכרם ׳מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא *וקשקוש בשביעית מי שרי והא כתיב °והשביעית תשמטנה ונטשתה תשמטנה מלקשקש ונטשתה מלסקל שמות כג אמר רב עוקבא בר חמא *תרי קשקושי הוו חד אברויי אילני וחד סתומי פילי ׳אברויי אילן אסור ׳סתומי פילי שרי איתמר החורש בשביעית ר׳ יוחנן ור׳ אלעזר חד אמר לוקה וחד אמר ׳אינו לוקה לימא בדר׳ אבין אמר רבי אילעא קמיפלגי דאמר *רבי אבין אמר ר׳ אילעא כל מקום שנאמר כלל בעשה ופרט בלא תעשה אין דנין אותו בכלל ופרט וכלל כמאן דאמר לוקה לית ליה דרבי אבין אמר רבי אילעא ומאן דאמר אינו לוקה אית ליה דר׳ אבין לא דכולי עלמא לית ליה דרבי אבין אמר ר׳ אילעא מאן דאמר לוקה שפיר ומאן דאמר אינו לוקה אמר לך מכדי זמירה בכלל זריעה ובצירה בכלל קצירה למאי הלכתא כתבינהו רחמנא למימר דאהני תולדות הוא דמיחייב אתולדה אחרינא לא מיחייב ולא והתניא שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור אין לי אלא זורע וזומר ׳מנין לעידור ולקשקש ולכיסוח ת״ל שדך לא כרמך לא לא כל מלאכה שבשדך ולא כל מלאכה שבכרמך ומנין שאין מקרסמין ואין מזרדין ואין מפסגין באילן ת״ל שדך לא כרמך לא לא כל מלאכה שבשדך לא כל מלאכה שבכרמך לא מנין שאין מזבלין ואין מפרקין ואין מעשנין באילן ת״ל שדך לא כרמך לא וכל מלאכה שבשדך לא וכל מלאכה שבכרמך לא יכול לא יקשקש תחת הזיתים ולא יעדר תחת הגפנים ולא ימלא נקעים מים ולא יעשה עוגיות לגפנים תלמוד לומר שדך לא תזרע זריעה בכלל היתה ולמה יצתה להקיש אליה לומר לך מה זריעה מיוחדת עבודה שבשדה ושבכרם אף כל שהוא עבודה שבשדה ושבכרם מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא

כי

תורה אור

תולדות. כגון משקה ורעים שלא היה במשכן לא אסר רחמנא: זמירה בכלל זריעה. שדרכו של זומר לאפושי פירי כזורע: בצירה בענבים כקצירה בתבואה וקצירה אב מלאכה היא בפ׳ כלל גדול (שבת דף עג:) בצירה בכלל קצירה דשניהם תולשין: זימור. מחתך ענפים יבשין של גפן: עידור. חופר תחת הגפנים לרפויי ארעא: כיסוח. בקנים שחותך הרעים מן הטובים ולא היינו ניכוש דמעקר העיקרים מן הקרקע דלזה אין עוקרין אלא חותכין למעלה: תלמוד לומר שדך לא כרמך לא. מדלא כתיב לא תזרע שדך לא תזמור כרמך אלא שדך לא תזרע כרמך לא תזמור משמע שדך לא כרמך לא: מקרסמין. היינו זימור אלא שקרסום שייך באילנות: מזרדין. מחתך ענפים יבשים ולחים לפי שיש לאילן ענפים יותר מדאי: מפסגין. סומכים האילן שהוא רענן יותר מדאי: מזבלין. מניחים זבל בעיקרי האילן: מפרקין. אבנים שעל עיקרי האילן: מאבקים. שפורשין גראין ומכסין אותו באבק: מעשנין. עושין עשן תחת האילן כדי שינשרו התולעים שעליו: יקשקש. היינו עידור אלא שעידור בגפנים וקשקוש בזיתים: עוגיות. חופר גומא תחת הגפן ליתן בו מים: זריעה בכלל היתה. ובשנה השביעית שבת שבתון וגו׳: אף כל עבודה שהיא בשדה ובכרם. כגון כל הני (א) פרטי ילא קשקוש ועידור ומים בנקעים ועוגיות שאינן בשניהן כו׳: לא יקשקש תחת הזיתים ולא יעדר כו׳. ואם תקשי הא אסר עידור לעיל קא פריך לקמן בעוגיות לא קשיא הא בתחלה והא בעודקי והוא הדין לעידור: (ב) כל הני מדרבנן. אבל מדאורייתא לא הוי אלא זמירה ובצירה כדאמרינן לעיל הני אין מידי אחרינא לא: מלסקל. להוציא אבנים מן הכרם: (ג) סתומי פילי. שמסתם בקעים של אילן: פרי. דאית ביה מקום פסולא: אברויי אילני אסור. דהוי מקום רווחא והאי דשרי קשקוש היינו סתומי פילי והאי דאסור היינו אברויי אילני: כל מקום שנאמר כלל בעשה ופרט בלא תעשה. כגון הכא דכתיב (ויקרא כה) ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ כלל היינו עשה שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור פרט היינו לא תעשה: אין דנין אותו בכלל ופרט וכלל. ואף על גב דכתיב כלל בתריה כגון הכא דכתיב בתריה (*שבת) שבתון כלומר אין לו דין דשאר כלל ופרט וכלל שכתובין כולו בעשה או כולו בלאו דכלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט דמרבי כל מידי דדמי לפרט אלא דיינין ליה בכלל ופרט הואיל דנשתנה משאר כלל ופרט וכלל ואמרינן אין בכלל אלא מה שבפרט הני אין מידי אחרינא לא: דכולי עלמא לית להו דרבין כו׳ מאן דאמר לוקה שפיר. כדאמר דדרשינן בכלל ופרט וכלל: אחרינא לא. להכי חורש אינו לוקה:

כי

אף כל שבשדה ושבכרם. וכל הני עבודות דלעיל נוהגות בין בשדה ובין בכרם ואפילו הכי מקן שאין עתה נוהגין כן י״ל שבמקומן היו עושין כך ורגילין לעסוק בשדה ובכרם: **אין** דנין אותו בכלל ופרט וכלל. הכי הוה שמיע ליה לר׳ אילעא דכיון דהפרט בלא תעשה הכלל האחרון אינו מוציא הפרט ממשמעותיה ואינו כלל ופרט וכלל דדיינין ליה בכלל ופרט ולא נהירא לי דמנלן דרבי אילעא ס״ל הכי אימא דהפרט שהוא בלא תעשה בטל אבל הכלל עומד במקומו לפי דבריו ועוד לפי לשון זה קשה לי אמאי פריך דכולי עלמא לית להו לר׳ אבין והא הוה מצי למימר דכולי עלמא אית להו דבכל מקום סוגיית הש״ס היא דכיון דמצי למימר דכולי עלמא אית להו סברת האמורא לא מתרצינן לית להו ולימא הכי דכולי עלמא אית להו דרבי אבין מאן דאמר אינו לוקה שפיר ומאן דאמר לוקה סבירא ליה כי הך ברייתא דמפקא ליה לתולדות מקרא וקסבר לאו אסמכתא היא אלא דרשה גמורה היא ולי נראה דהא לימא בדר׳ אבין אמר ר׳ אילעא וכו׳ קאזיל כבה״ג דליכא הכא אלא כלל ופרט דכלל בתרא לא חשיב כיון דהוי כלל בקרא אחרינא וחשיב כלל המרוחק זה מזה כיון דלא הוו בחד קרא דהכי מוכח בפ״ק דפסחים (דף ו: ושם) דאיכא למאן דאמר כיון דהוו בתרי קראי לא מצטרפי למיהוי כלל ופרט וכלל והכא נמי לא הוי אלא כלל ופרט והכי איכא (ד) הגירסא[בירושלמי דכלאים] בפ״ח חד אמר לוקה סבר לה כרבי אילעא דאינו נדון בכלל ופרט כיון דהפרט בלא תעשה הפרט בטל והכלל במקומו עומד ולפיכך אמר כל החורש בשביעית לוקה וחד אמר החורש בשביעית אינו לוקה לא סבר ליה דר׳ אילעא אלא דנין אותו בכלל ופרט הני אין מידי אחרינא לא ודחי לה דכולא אית להו דרבי אילעא מאן דאמר לוקה שפיר ומאן דאמר אינו לוקה מכדי זמירה בכלל זריעה ובצירה כו׳ ואם נפשך לומר למאן דאמר לוקה אמאי כתב רחמנא זמירה ובצירה שמא קסבר דלאו יתירא אתי אי נמי קסבר כרם משדה לא הוה יליף הלכך הוצרך למיכתב בין בשדה בין בכרם:

עין משפט נר מצוה

טו א מיי׳ פ״א מהלכות שמטה הלכה ב ג:
טז ב ג ד מיי׳ שם הלכה ד ה:
יז ה מיי׳ שם הלכה ו:
יח ו ז מיי׳ שם הל׳ ט:
יט ח מיי׳ שם הלכה ג:
כ ט מיי׳ שם הל׳ ו:
כא כ מיי׳ שם הל׳ ד:

רבינו חננאל

ובשביעית אבות אסר רחמנא תולדות לא אסר רחמנא שמעינן לה מדכתיב שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור. מכדי (זריעה) [זמירה] בכלל (זמירה) [זריעה] היא דכיון שזומר ושאר צומח ובצירה בכלל קצירה למאי הלכתא כתבי׳ רחמנא ללמדך דאהני תולדות מיחייב בשביעית אתולדות אחרנייתא לא מיחייב. איני והתניא שדך לא תזרע וכרמך לא וגו׳ אין לי שחייב בשביעית אלא זורע וזומר בלבד מנין למנכש ולעדור ולמכסח ת״ל שדך לא וגו׳ פי׳ הוה ליה למכתב לא תזרע ואנא ידענא דאין זריעה אלא בשדה. שדך דכתב רחמנא למה לי לרבות כל מלאכות שבשדה. מנין שאין מזבלין ואין מפרקין ואין מאבקין ואין מעשנין ת״ל כרמך לא לרבות כל מלאכות שבכרם שאסורות. קתני בהא דמנכש אסור בשביעית ופרקינן האי איסורא מדרבנן היא וקרא אסמכתא כו׳. יכול לא יקשקש תחת הזיתים ולא יעדר תחת הגפנים ולא ימלא נקעים מים ולא יעשה עוגיאות לגפנים בין אילן לחברו ת״ל שדך לא תזרע. זריעה וזמירה בכלל שבת שבתון יהיה (לכם) [לארץ] היו ולמה יצאת להקיש אליה לומר לך מה זריעה מיוחד׳ עבודת שדות וכרמים אף כל עבודת שדות וכרמים למעוטי קשקוש ועידור וביקוע ועישון דעבודות אילנות הן ולא עבודת שדות וזרעים. והלכך שרי קשקוש בשביעית פי׳ *) תרי קשקושי הוו חד לאברויי אילני כלומר להבריח האילן כגון גיזום שאמרו במס׳ ע״ז ואסור וחד לסתומי פילי לסתום הסדקין ושרי. איתמר החורש בשביעית ר׳ יוחנן ור׳ אלעזר חד אמר לוקה. סבר לה כר׳ אלעא דא׳ מקום שאתה מוצא כלל בעשה כגון ובשנה השביעית שבת וגו׳ שבת לה׳ הרי כלל כל מלאכות שביעית. ועוד פרט בלא עשה שנאמר שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור. א״ר אלעא כי האי גוונא אין דנין אותו בכלל ופרט **) ונאמר אין בכלל אלא מה שבפרט. זריעה וזמירה וקצירה ובצירה אין מידי אחרינא לא אלא הריני דן בכלל ופרט וכלל שנאמר ואת ענבי נזירך לא תבצור שנת שבתון יהיה לארץ. ומרבה כל מלאכה ואפילו החורש בשביעית לוקה. וחד אמר החורש בשביעית אינו לוקה לא סבר לה כר׳ אלעא (דאמר) [אלא ס״ל] דנין אותו בכלל ובפרט. הני אין כלומר אלו בלבד המפורשין הם במלקות מידי אחרינא לא ורב״ע אית ליה דר׳ אלעא מ״ד לוקה שפיר. ומ״ד אינו לוקה מכדי זמירה בכלל זריעה ובצירה כו׳: ירושלמי בשביעית פ״ב (ה״ב) מזבלין מעבירין חובלת מפרקין בעלין מאבקין עושין להן אבק מעשנין *מתנינן לה מותנין מתליעין בשביעית מה בין אהם לעשה בית השוחים אינו אלא כמשיב שומר. עושה בית מציל עליה הוא גדילה מתחתו. מה בין מחפה באבנים ובתבן ובקש שהוא מותר למחפה בעפר שאסור המחפה בקש ובתבן ובאבנים אינו אלא כמשיב שומר. המחפה בעפר עושה לו סינא הוא גדילה מתחתו: כי אתא רב

מסורת הש״ס

(פי׳ מסירין הלכה מעליון. ערוך)

[סוכה מד:]

שם פ״ג ב:

[ספרי קיג.]

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה אף כל כו׳ כל הני פרטי דפרט ילא קשקוש כו׳: (ב) ד״ה לא יקשקש וכו׳ וכ״ש לעידור סכ״ד ולכ״ל מס״ד מדרבנן כל הני מדרבנן אבל מדאורייתא כו׳: (ג) ד״ה סתומי פילי כו׳ ר״ל כפי פרטי בפ״ק דסוכה דף מד ע״ב: (ד) תוס׳ ד״ה אין כו׳. והכי איתא הגירסא בפ״ח חד אמר:

---

*) נראה דחסר בדברי רבינו וצ״ל אילו ואלו כתיב והשביעית תשמטנה וכו׳ מלקשקש ומשיק אית קשקושי. **) גירסת רבינו מוכח בתוס׳ ד״ה אין דנין כמו רבינו לפי מה שמגיה הב״ח וכן עם דלפו בירושלמי שם להדיא כגירסא כמו גירסת הש״ס כאן ע״ש.

גליון הש״ס גמ׳ מנין לעדור ולקשקש ולכיסוח כו׳ לעיל:

Copyright (c) www.e-daf.com